

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากร อายุ 35 ปีขึ้นไป ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

FACTORS RELATED TO DIETARY BEHAVIOR OF POLYPHARMACY OF THE POPULATION
AGED 35 YEARS AND OVER IN NONG CHIM SUB-DISTRICT
NOEN SA-NGA DISTRICT CHAIYAPHUM PROVINCE

ชญานุช ไพรวงษ์^{1,*} ณัฐวัลย์ เพ็งแจ่ม²

พรทิพย์ แก้วชิน³ และธวัชชัย หอมอยู่⁴

Chanyanutch Praiwong^{1,*} Natthawan Phengcham²

Phonthip Kaewchin³ and Thawatchai Homoiu⁴

Received : 24 September 2022, Received in revised form : 28 September 2022, Accepted : 27 September 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงการศึกษาเชิงวิเคราะห์ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross - sectional Analytical Study) มีวัตถุประสงค์ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากรอายุ 35 ปีขึ้นไป ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรตามตารางของเครจซีและมอร์แกน จำนวน 381 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมาน ได้แก่ การประมาณค่าเฉลี่ยในประชากรหนึ่งกลุ่ม และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชากรมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุด อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 64.3 มีเจตคติเกี่ยวกับกาบริโภคยาชุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.9 การเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและแหล่งขายยาชุด อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 80.3 แรงสนับสนุนจากสังคมในการบริโภคยาชุด อยู่ในระดับปานกลาง และประชากรมีพฤติกรรมการบริโภคยาชุด อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 70.9 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคยาชุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุด เจตคติเกี่ยวกับกาบริโภคยาชุด การเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและแหล่งขายยาชุด และแรงสนับสนุนจากสังคมในการบริโภคยาชุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.232, 0.392, 0.215$ และ $0.413, P\text{-value} < 0.05$)

คำสำคัญ : พฤติกรรมการบริโภคยาชุด, ยาชุด

¹⁻³ อาจารย์, คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

⁴ นักศึกษา, คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

¹⁻³ Lecturer, Faculty of Allied Health Sciences Nakhon Ratchasima College, Nakhon Ratchasima 30000

⁴ Student, Faculty of Allied Health Sciences Nakhon Ratchasima College, Nakhon Ratchasima 30000

Corresponding author; E-mail: ammychanyanutch10@nmc.ac.th *

ABSTRACT

This research is a cross-sectional analytical study. The objectives of this study were to study factors related to drug consumption behavior of the population aged 35 years and over, Nong Chim sub-district, Noen Sa-nga district Chaiyaphum province. The samples were drawn from a population of 381 Krejcie and Morgan tables by simple random sampling. The research tool was a questionnaire created by the researcher. Data were analyzed by descriptive statistics such as percentage, mean, and standard deviation. Inferential statistics were mean estimation in one population group, and the relationship was tested using Pearson's correlation coefficient statistic.

The results showed that the population is knowledgeable about the consumption of the drug series, at a high level, 64.3% had attitudes about drug consumption. In the moderate level, 50.9% access to the consumption of the drug kit and the source of selling the drug kit at a high level, 80.3%. Social support in consuming a set of drugs moderate and the population has a set of drug consumption behaviors at a high level of 70.9%. Attitudes about drug consumption Accessibility of consuming kits and kits for sale and social support in consuming a set of drugs statistically significant ($r = 0.232, 0.392, 0.215$ and $0.413, P\text{-value} < 0.05$).

Keywords : Dietary behavior of polypharmacy, polypharmacy

บทนำ

เวชภัณฑ์ยาเป็นหนึ่งในปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ การใช้ยาอย่างถูกต้องจะทำให้ผู้ป่วยหายจากโรคที่เป็นอยู่และปลอดภัยจากผลอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา ในปัจจุบันมีผู้ป่วยจำนวนมากใช้ยาไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ทำให้เกิดอันตรายจากการใช้ยาที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งการใช้ยาที่ไม่ถูกต้องยังเป็นปัญหาของระบบสาธารณสุขประเทศไทย และเป็นปัญหาต่อระบบยาในประเทศเช่นเดียวกัน คือ การใช้ยาชุดซึ่งหมายถึงยาที่รวมกันหลาย ๆ ชนิด ที่จัดรวมไว้ในซองเดียวกันเพื่อรับประทานพร้อมกันตั้งแต่ 2 เม็ดขึ้นไป และมักมีอันตรายเป็นองค์ประกอบเนื่องจากยาชุดเป็นยาที่หาซื้อได้ง่าย ทำให้เป็นต้นนิยมของประชาชนในชนบทหรือต่างจังหวัด ยาชุดมักมีส่วนประกอบของยาอันตราย เช่น ยาปฏิชีวนะ มักก่อให้เกิดปัญหาการดื้อยาตามมา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรยาชุดในแต่ละ

พื้นที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาชุด ในบางพื้นที่อาจมีปัจจัยด้านอายุ การมีโรคประจำตัว เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการใช้ยาชุดมากขึ้น (สุนันทชนก น้ำใจดี กานต์ ชัยทอง และวิระพล ภิมาลย์, 2560)

ปัจจุบันปัญหาการใช้ชุดเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ ประเทศไทยพบการใช้ยาชุดในการรักษาโรคเบื้องต้นสูงถึง 737 ล้านเม็ด เฉลี่ยคนละ 13.2 เม็ด ซึ่งยาชุดมีส่วนผสมของกลุ่มยาสเตียรอยด์ ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพในสังคมไทยมายาวนาน สามารถซื้อขายได้ตามรถเร่ วิทยุชุมชน และร้านค้าทั่วไป อยู่ในรูปแบบยาชุด อาหารเสริม น้ำผลไม้ ซึ่งในการใช้ยาชุดในปริมาณมาก จะมีผลข้างเคียงและอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา หรืออาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ ผู้ป่วยที่ใช้ยาชุดอาจมีโอกาสดำเนินชีวิตหรือ

ได้รับยาเกินขนาด โดยไม่จำเป็นโดยยาชุดเป็นยา
ที่จัดไว้รวมกัน เพื่อรับประทานพร้อมกันทีเดียว
ประกอบไปด้วย ยาที่มีรูปร่างและสีแตกต่างกัน
ในแต่ละชุดจะมีจำนวนเม็ดยา 3-9 เม็ด จำหน่าย
ในราคาชุดละ 2-7 บาท มีทั้งแบบที่จัดให้ทันที
และชนิดที่มีการจัดไว้ล่วงหน้า หรือเรียกว่า ยาชุด
สำเร็จรูป โดยผู้ขายเป็นบุคคลทั่วไปไม่ใช่แพทย์
หรือเภสัชกร (เสาวนีย์ ลาเสื่อ ปรวุดมิ เมืองอู่
และกนิพันธ์ ปานณรงค์, 2560)

ยาชุดเป็นอีกปัญหาและเป็นอันตรายกับ
คนไทยจำนวนมาก โดยเฉพาะต่างจังหวัดที่มักจะ
นิยมพึ่งพายาชุดกันมาก ด้วยกินแล้วหายเจ็บหาย
ปวดรวดเร็วจนใจ ราคาถูก อีกทั้งซื้อหาได้ง่าย
ตามร้านชำใกล้บ้านก็มีขาย สำนักงานคณะกรรมการ
อาหารและยา (อย.) กล่าวไว้ว่า ยาชุด เป็นชุดยา
ที่ประกอบด้วยยาชนิดต่าง ๆ เป็นยากลุ่มประเภท
สเตียรอยด์ ยาชุดที่มีตัวยาส้าซ้อนกัน และส่งผล
ร้ายต่อร่างกาย อันตรายของยาชุดมีทั้งเลือดออก
ในกระเพาะอาหาร โดยในยาชุดมักมีสเตียรอยด์
ร่วมด้วย ซึ่งยากลุ่มประเภทสเตียรอยด์ จะทำให้
เลือดออกในกระเพาะอาหาร และยังทำให้เกิด
ไขมันสะสมในร่างกาย ทั้งยังทำให้ภูมิคุ้มกัน
ร่างกายอ่อนแอลงด้วย การเกิดพิษจากยา โดยยา
ชุดมักมีตัวยาส้าซ้อนกัน อาจทำให้ได้รับยาเกิน
ขนาด เป็นอันตรายได้และแพ้ยาเฉียบพลัน คนไข้
อาจเกิดการแพ้ยารุนแรงและทำให้เสียชีวิตได้
และดี้อย่า เนื่องจากอาจมียาปฏิชีวนะผสม ซึ่ง
อาจทำให้ทานยาไม่ถูกขนาด ไม่ครบขนาด
หรือไม่เหมาะสมกับโรคที่เป็น อาจจะทำให้เกิด
การดี้อย่าและทำให้การรักษาในครั้งต่อไปเป็นไปได้ยากขึ้น ทั้งนี้เมื่อเกิดอาการไม่สบายควรปรึกษา
แพทย์ใกล้บ้าน เพื่อตรวจอาการอย่างละเอียด
และรับยารักษาตามอาการ ปรึกษาและซื้อยากับ
เภสัชกร ในกรณีที่ไม่สามารถพบแพทย์
เพื่อความปลอดภัยไม่ซื้อยากับร้านค้าปลีก/ร้าน
ขายยาที่ไม่มีเภสัชกรประจำร้าน เพราะอาจได้รับ
อันตรายจากยา เช่น ได้ยาชุด ยาผิดขนาด ไม่ตรง
โรค เป็นต้น (สยามรัฐออนไลน์, 2563) จากผล

การสำรวจข้อมูลจำนวนครัวเรือนของจังหวัด
ชัยภูมิ ทั้งหมด 262,012 คน ส่วนใหญ่ใช้ยา
บรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นเพียง 1,333
ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ที่ไม่ได้ใช้เพื่อบำบัด
บรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นอย่างเหมาะสม
โดยอำเภอที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดคือ อำเภอ
เนินสง่า จำนวน 357 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ
5.3 อำเภอหนองบัวระเหวจำนวน 141 ครัวเรือน
ร้อยละ 1.8 อำเภอบำเหน็จณรงค์ 164 ครัวเรือน
ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ (คณะกรรมการบริหารงาน
จังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดชัยภูมิ (ก.บ.จ.),
2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจในปัญหาปัจจัยที่มี
ความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของ
ประชากร ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัด
ชัยภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจ
การบริโภคยาชุดทุกชนิด เพื่อใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานในการทำวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัย
เสริม และพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของ
ประชากร ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัด
ชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากรตำบล
หนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง
(Cross-sectional Analytical Study) เก็บข้อมูล
โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษา
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภค
ยาชุดของประชากรอายุ 35 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่
ในชุมชนบ้านเนินสง่า ตำบลหนองฉิม อำเภอ
เนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ เครื่องที่ใช้ในการวิจัย
มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนอายุ 35 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชน บ้านเนินสง่า ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5,194 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากการคำนวณขนาดตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 357 คน เพื่อป้องกันการสูญหาย จึงเก็บเพิ่ม 10% ได้จำนวน 393 คน แต่เก็บรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น จำนวน 381 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และโรคประจำตัว ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด โดยให้เลือกตอบและเติมคำ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุด ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ใช่ และไม่ใช่ จำนวน 10 ข้อ และเจตคติเกี่ยวกับการบริโภคยาชุด ลักษณะคำถามเชิงบวก แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและแหล่งขายยาชุด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริม ได้แก่ แรงสนับสนุนจากสังคมในการบริโภคยาชุด ประกอบด้วย แรงสนับสนุนจากครอบครัวในการบริโภคยาชุด การได้รับแหล่งสนับสนุนจากญาติในการบริโภคยาชุด และการเสริมแรงที่ได้รับจากญาติในการบริโภคยาชุด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการบริโภคยาชุด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ

3. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 ศึกษาจากเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถามตลอดจนตัวแปรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3.3 ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (Content validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะ

3.4 ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับประชากรอายุ 35 ปีขึ้นไป บ้านตาเนิน ตำบลตาเนิน อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน ซึ่งลักษณะของกลุ่มตัวอย่างคล้ายคลึงกัน เพื่อตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นต้องไม่น้อยกว่า 0.75

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำหนังสือขอแจ้งวัตถุประสงค์และอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัย ขอความสมัครใจ และขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามและให้คำอธิบายแบบชี้แจงแก่อาสาสมัคร

4.3 นำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์ถูกต้อง และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประวัติการมีโรคประจำตัว

5.2 สถิติอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ การประมาณค่าเฉลี่ยในประชากรกลุ่มเดียว ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการบริโภคยาชุด และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการบริโภคยาชุด โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร พบว่าจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.4 มีอายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.7 ระดับการศึกษา ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.1 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 32.5 รายได้ระหว่าง

5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.2 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 59.1

2. ศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากรตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน ด้านปัจจัยนำพบว่า ประชากรมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 86.9 ($\bar{X} = 6.14$, $SD = 1.59$) ช่วงเชื่อมั่น 95%CI อยู่ระหว่าง 5.98 ถึง 6.30 และมีเจตคติเกี่ยวกับกาบริโภคยาชุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.9 ($\bar{X} = 3.50$, $SD = 1.48$) ช่วงเชื่อมั่น 95%CI อยู่ระหว่าง 3.35 ถึง 3.65 ด้านปัจจัยเอื้อ พบว่า ประชากรมีการเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและแหล่งขายยาชุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.3 ($\bar{X} = 2.66$, $SD = 1.24$) ช่วงเชื่อมั่น 95%CI อยู่ระหว่าง 2.54 ถึง 2.78 ด้านปัจจัยเสริม พบว่า ประชากรมีแรงสนับสนุนจากสังคมในการบริโภคยาชุด อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 47.6 ($\bar{X} = 2.38$, $SD = 1.18$) ช่วงเชื่อมั่น 95%CI อยู่ระหว่าง 2.26 ถึง 2.50 และพบว่า ประชากรมีพฤติกรรมการบริโภคยาชุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.4 ($\bar{X} = 2.92$, $SD = 1.37$) ช่วงเชื่อมั่น 95%CI อยู่ระหว่าง 2.78 ถึง 3.06 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการประมาณค่าเฉลี่ยของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากร ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ (n = 381)

ตัวแปร	ขนาดตัวอย่าง (n)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ช่วงเชื่อมั่น 95% CI	ประเมินผล
ปัจจัยนำ						
ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุด	381	86.9	6.14	1.59	5.98-6.30	ระดับปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ขนาด ตัวอย่าง (n)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ช่วงเชื่อมั่น 95% CI	ประเมินผล
ปัจจัยนำ (ต่อ)						
เจตคติเกี่ยวกับการ บริโภคยาชุด	381	69.9	3.50	1.48	3.35-3.65	ระดับ ปานกลาง
ปัจจัยเอื้อ						
การเข้าถึงของการ บริโภคยาชุดและแหล่ง ขายยาชุด	381	53.3	2.66	1.24	2.54-2.78	ระดับ ปานกลาง
ปัจจัยเสริม						
แรงสนับสนุนจากสังคม ในการบริโภคยาชุด	381	47.6	2.38	1.18	2.26-2.50	ระดับน้อย
พฤติกรรมกรรมการบริโภคยา ชุดของประชากร	381	58.4	2.92	1.37	2.78-3.06	ระดับ ปานกลาง

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคยาชุดของประชากร ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุด เจตคติเกี่ยวกับการบริโภคยาชุด การเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและ

แหล่งขายยาชุด และแรงสนับสนุนจากสังคมในการบริโภคยาชุด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคยาชุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.413, 0.392, 0.232$ และ $0.232, p\text{-value} < 0.05$) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคยาชุดของประชากร ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ (n = 381)

พฤติกรรมกรรมการบริโภคยาชุด	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})	p-value
ปัจจัยนำ		
ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุด	0.413	0.001*
เจตคติเกี่ยวกับการบริโภคยาชุด	0.392	0.001*
ปัจจัยเอื้อ		
การเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและแหล่งขายยาชุด	0.232	0.001*
ปัจจัยเสริม		
แรงสนับสนุนจากสังคมในการบริโภคยาชุด	0.413	0.001*

* หมายถึง กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.232$, $p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากร อายุ 35 ปีขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยา อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 86.9 ($\bar{X} = 6.14$, $SD = 1.59$) และไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 59.1 จึงทำให้พฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากร อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.4 ($\bar{X} = 2.92$, $SD = 1.37$) สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุนันทชนก น้ำใจดี กานต์ ชัยทอง และวิระพล ภิมาลย์ (2560) ศึกษาความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาชุดและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาชุดใน อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคยาชุดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคยาชุดอยู่ในระดับต่ำแปรผันตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

2. เจตคติเกี่ยวกับการบริโภคยาชุดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.392$, $p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชากร อายุ 35 ปีขึ้นไปมีเจตคติเกี่ยวกับการบริโภคยาชุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.9 ($\bar{X} = 3.50$, $SD = 1.48$) สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุนันทชนก น้ำใจดี กานต์ ชัยทอง และวิระพล ภิมาลย์ (2560) สสำรวจความรู้ และทัศนคติ เกี่ยวกับการใช้ยาชุดและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาชุดใน อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาชุดอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและแหล่งขายยาชุดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.215$,

$p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากร อายุ 35 ปีขึ้นไปมีการเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและแหล่งขายยาชุดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.4 ($\bar{X} = 2.92$, $SD = 1.37$) ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ทองเมือง และยุทธนา สุดเจริญ (2553) ศึกษาการจ่ายยาชุดของร้านขายยาในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การเข้าถึงของการบริโภคยาชุดและแหล่งขายยาชุดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภค มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับสูง

4. แรงสนับสนุนจากสังคมในการบริโภคยาชุด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.413$, $p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการบริโภคยาชุดของประชากร มีแรงสนับสนุนจากครอบครัวในการบริโภคยาชุด การได้รับแหล่งสนับสนุนจากญาติในการบริโภค และการเสริมแรงได้รับจากญาติในการบริโภคยาชุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวณีย์ ลาเสือ ปรวภูมิ เมืองอยู่ และกนิพันธ์ ปานณรงค์ (2560) ศึกษาความเชื่อด้านพฤติกรรมการบริโภคยาชุด ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริโภคยาชุดมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 นำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ยาชุดไปสร้างนโยบายให้มีกิจกรรมณรงค์หรือสร้างกระแสสุขภาพให้ประชาชนตื่นตัวถึงปัญหาการใช้ยาชุดอย่างแท้จริง โดยกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ คือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป

1.2 ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ เสนอโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปหาแนวทางแก้ไขปัญหาการ
ใช้ยาชุดของประชาชน จัดกิจกรรมสร้างองค์
ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพโดย
การสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มคนที่มีพฤติกรรม
การใช้ยาคำนวณไปสู่วางแผนในการแก้ปัญหา

2.2 ควรศึกษาร้านค้าในชุมชนและ
ความชุกในการขายยาชุด เพื่อให้ทราบถึงการ
กระจายของยาที่ไม่เหมาะสมในพื้นที่

2.3 ควรจัดกิจกรรมในการส่งเสริมให้
ความรู้แก่ผู้ประกอบการร้านค้าในการเลือก
จำหน่ายสินค้าให้ถูกต้องตามกฎหมายและการให้
ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ
และลดค่านิยมหรือความเชื่อในเรื่องยาหลายเม็ด
หลายสี เป็นยาแรง ทำให้หายจากอาการเจ็บป่วย
ได้อย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ
จังหวัดชัยภูมิ. (2561). *ประชากร
และโครงสร้างประชากร*. เข้าถึงได้
จาก [http://www.chaiyaphum.go.th/
pageabout/aboutphp?fbclid=IwAROW6mpsNvgWNGaxXilPkSYB8
HbQMfyqhkBMqn8k_uaBvhYm7B
5ghDvHR-g](http://www.chaiyaphum.go.th/pageabout/aboutphp?fbclid=IwAROW6mpsNvgWNGaxXilPkSYB8HbQMfyqhkBMqn8k_uaBvhYm7B5ghDvHR-g). (30 พฤศจิกายน 2563)
สยามรัฐออนไลน์. (2563). *4 พิษภัย อันตรายจาก
ยาชุด*. เข้าถึงได้จาก [https://siamrath.
co.th/n/131923?fbclid=IwAR2Sn
RatSkPZ0c4nvNRd6YZlClag1SX1
LuAmzolsJ7hul3Jg1vebiAC4yk](https://siamrath.co.th/n/131923?fbclid=IwAR2SnRatSkPZ0c4nvNRd6YZlClag1SX1LuAmzolsJ7hul3Jg1vebiAC4yk).
(30 พฤศจิกายน 2563)

สุนันทชนก น้ำใจดี กานต์ ชัยทอง และวิระพล
ภิมาลย์. (2560). ความรู้และทัศนคติ
เกี่ยวกับการใช้ยาชุดในอำเภอเปือยน้อย
จังหวัดขอนแก่น : การศึกษาเชิง
สำรวจ. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*,
36(5) : 621-628.

เสาวนีย์ ลาเสือ ปรวุฒิ เมืองอู่ และกนิพนธ์
ปานณรงค์. (2560). ความรู้และ
พฤติกรรมบริการบริโภคยาชุดของ
ประชากรบ้านโพธิ์ ตำบลโพธิ์ อำเภอ
เมือง จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสาร
วิชาการเฉลิมกาญจนา*, 4(2) : 1-14.

